

Věc C-517/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora**

Datum doručení:

20. srpna 2021

Předkládající soud:

Landesgericht Korneuburg (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

13. července 2021

Žalovaná:

Laudamotion GmbH

Žalobci:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Předmět původního řízení

Práva cestujících v letecké dopravě – Nárok na náhradu – Pojem „přihlášení se k přepravě“ – Obtíže – Skutečné nastoupení letu jako možná podmínka nároku

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad unijního práva, článek 267 SFEU

Předběžné otázky

[1] Musí být čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se

zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 („nařízení (ES) č. 261/2004“) vykládán v tom smyslu, že nařízení platí pro cestujícího, který se odbaví online, nedostaví se však v dobu stanovenou v uvedeném ustanovení k přepážce pro registraci k přepravě?

[2] Musí být článek 5 ve spojení se článkem 7 nařízení (ES) č. 261/2004 s přihlédnutím k rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. listopadu 2009 ve spojených věcech C-402/07 a C-432/07 vykládán v tom smyslu, že pokud se provozující letecký dopravce nemůže zprostit odpovědnosti ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení (ES) č. 261/2004, má cestující nárok na náhradu škodu, jestliže

- má let v cílovém místě určení zpoždění nejméně tři hodiny,
- již před nástupem do letadla bylo zřejmé, že svého cílového místa určení dosáhne se zpožděním alespoň tři hodiny, a
- cestující se nedostaví k nástupu do letadla k tomuto letu?

V případě kladné odpovědi na druhou otázku:

[3] Platí to rovněž v případě, že si cestující bez součinnosti provozujícího leteckého dopravce rezervuje alternativní letecké spojení, jímž se na jiné letiště, které obsluhuje stejné město resp. stejný region (čl. 8 odst. 3 nařízení (ES) č. 261/2004), jako jeho původně rezervovaný let, dopraví pouze s nevýznamným zpožděním v porovnání s časem, kdy by podle plánu dosáhl cílového místa určení původně rezervovaným letem?

V případě kladné odpovědi na druhou otázku:

[4] Platí to rovněž v případě, že je rezervace cestujícího na jeho žádost změněna provozujícím leteckým dopravcem na alternativní letecké spojení, jímž dosáhne svého cílového místa určení sice dříve, než zpožděným, původně rezervovaným letem, ale přesto později, než by jej podle plánu dosáhl původně plánovaným letem (příčemž samotný let, na nějž byl cestující přesměrován, nemá „velké zpoždění“)?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká tří podobných případů, u nichž je zapotřebí zodpovědět otázku, zda se cestující musí skutečně zúčastnit letu, jímž by svého cílového místa určení dosáhl přinejmenším s tříhodinovým zpožděním.

Všichni žalobci se domáhají náhrady škody podle čl. 5 odst. 1 písm. c) ve spojení s čl. 7 odst. 1 písm. a) resp. b) nařízení (ES) č. 261/2004.

K řízení ve věci 22 R 203/20p:

- 2 Žalobce měl potvrzenou rezervaci na let OE 190 z Düsseldorfu (DUS) na ostrov Kos (KGS) provozovaný žalovanou dne 23. října 2019, 14:45 hod. až 19:10 hod. Ve skutečnosti let odletěl z DUS až v 19:27 hod. (zpoždění na odletu: 4:42 hodin) a na KGS přiletěl až ve 23:38 hod. (zpoždění na příletu: 4:28 hodin). Žalobce se na tento let odbavil online.
- 3 Soud v první stupni rozhodl, že v případě registrace k přepravě online není nezbytně nutné se fyzicky dostavit k přepážce v odbavovací hale, a že podmínka použití čl. 3 odst. 2 písm. a) nařízení (ES) č. 261/2004 je splněna, jestliže bylo odbavení provedeno online. Nařízení krom toho neobsahuje ani žádné ustanovení v tom smyslu, že cestující musí na zpožděný let nastoupit, aby měl nárok na náhradu škody. Žalovaná proti tomu podala odvolání.

K řízení ve věci 22 R 83/21t:

- 4 Žalobce měl potvrzenou rezervaci na let OE 314 z Vídně (VIE) do Londýna Stanstedu (STN) provozovaný žalovanou dne 19. prosince 2019, 6:50 hod. až 8:10 hod. Ve skutečnosti let odletěl z VIE až ve 13:20 hod. (zpoždění na odletu: 6:30 hodin) a na STN přiletěl až ve 14:30 hod. (zpoždění na příletu: 6:20 hodin).
- 5 Žalobce se odbavil online a vydal se hodinu před plánovaným časem odletu k odbavovací přepážce žalované, která však nebyla obsazena. Rezervovaný let byl na tabuli odletů zobrazen až s časem odletu v odpoledních hodinách.
- 6 Žalobce si tento let zarezervoval, aby se mohl od 10:00 hod. zúčastnit konference v Londýně. Následně si zarezervoval let u jiné letecké společnosti a v 8:15 hod. přistál na letišti Londýn Heathrow.
- 7 SMS žalované, že se let OE314 uskuteční až odpoledne, obdržel žalobce až v 9:00 hod.
- 8 Soud prvního stupně rozhodl, že nárok na odškodnění existuje i tehdy, pokud se cestující v případě nevyhnutelného zpoždění na příletu v trvání nejméně tří hodin přepravy vzdá. Povinnost nastoupit na let není v tomto případě slučitelná s vysokou úrovní ochrany poskytované nařízením (ES) č. 261/2004, zvláště když by zpožděním mohl být zmařen účel cesty. Obtíže pro žalobce v tomto případě spočívaly v tom, že si žalobce musel narychlo pod velkým tlakem zajistit jiný let. Žalovaná podala proti tomuto rozsudku odvolání.

K řízení ve věci 22 R 228/21s:

- 9 Někteří cestující, kteří své nároky postoupili žalobkyni, měli potvrzenou rezervaci na let OE 300 z Düsseldorfu (DUS) do Palmy de Mallorca (PMI) provozovaný

žalovanou dne 25. června 2019, 10:40 hod. až 13:05 hod. Ve skutečnosti let odletěl z DUS až ve 21:45 hod. (zpoždění na odletu: 11:05 hodin) a na PMI přiletěl až ve 23:57 hod. (zpoždění na příletu: 10:52 hodin).

- 10 Ráno v den odletu byli cestující informováni, že rezervovaný let OE 300 bude odlétat až v 18:10 hod. Po dalším sdělení, že se let zpozdí o další hodinu, kontaktovali cestující žalovanou, aby se informovali ohledně změny rezervace na dřívější let. Jejich rezervace byla změněna na let OE150 z DUS do PMI dne 25. června 2019, 17:05 hod. až 19:10 hod., který v Palmě de Mallorca přistál na čas. Cestující se s ohledem na změnu rezervace již nedostavili k registraci k přepravě letem OE300, nýbrž k registraci k přepravě letem OE150.
- 11 Soud prvního stupně rozhodl, že se cestující, pro něž byla zajištěna náhradní přeprava, a kteří o tom byli informováni již před odletem původně rezervovaného letu, již nemusí dostavit k registraci k přepravě původně rezervovaným letem, aby zůstala zachována jejich práva z nařízení (ES) č. 261/2004. Vzhledem k tomu, že cestující utrpěli časovou ztrátu delší než tři hodiny, mají nárok na náhradu škody. Žalovaná se proti tomuto rozsudku odvolala.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 12 V prvním případě žalobce tvrdí, že se zpožděného letu zúčastnil, a že za zpoždění je odpovědná pouze žalovaná. Navíc je význam výrazu „dostavení se k odbavení“ shodný s výrazem „check in“; to vyplývá například z anglického znění nařízení. Obtíže vznikly proto, že let byl rezervován z určitého konkrétního důvodu.
- 13 Ve druhém případě žalobce argumentuje, že od něj nelze nástup na takto zpožděný let spravedlivě požadovat, aby měl nárok na náhradu škody za obtíže. Žalované by rád poskytl možnost nabídnout mu náhradní přepravu, to ale nebylo vzhledem k neobsazené přepážce na odletovém letišti možné. Jedinou možností, jak se ještě zúčastnit konference, byla spontánní rezervace alternativního spojení.
- 14 Ve třetím případě je uváděno, že v případě změny rezervace není podmínkou dostavit se k registraci k přepravě původně rezervovaným letem. Cestující neodmítli nastoupit na původně rezervovaný let, nýbrž využili náhradní přepravu. Cílového místa určení přesto dosáhli až se zpožděním více než tři hodin, což zakládá nárok na náhradu škody.
- 15 Žalovaná v zásadě tvrdí, že se žalobci nedostavili k odbavení příslušnými lety. Rovněž nebyla informována, že přeprava byla odmítnuta, takže nejsou splněny již základní podmínky podle článku 3 nařízení (ES) č. 261/2004. Check-In je pouze dílčím aspektem „dostavení se k odbavení“. Výraz „dostavit se“ lze vykládat pouze tak, že je jím myšlena fyzická přítomnost cestujícího. Časové meze pro náhradní přepravu, která zprošťuje povinnosti náhrady škody, jsou nanejvýš těsné, proto je fyzická přítomnost cestujícího nezbytná rovněž z organizačních důvodů.

- 16 Žalovaná dále argumentuje, že nemůže existovat nárok na náhradu škody z důvodu velkého zpoždění v případě, že cestující na let dobrovolně nenastoupí. V tomto případě nevznikly kvůli zpoždění ani žádné potíže. Krom toho se vychází z opožděného přiletu cestujícího do cílového místa určení, nikoliv letu.
- 17 Ke druhému případu žalovaná navíc tvrdí, že žalobce jí nedal žádnou možnost nabídnout mu náhradní přepravu.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 18 Pro posouzení, zda existují nároky na náhradu škody, je nezbytné vyjasnit, zda lze použít nařízení (ES) č. 261/2004. Je-li tomu tak, je nutné rovněž vyjasnit, zda cestující musí být letem, který dosáhl místa určení se zpožděním alespoň tři hodiny, také přepraven.

K první otázce:

- 19 Zde vyvstává otázka, zda online check-in postačuje pro použití nařízení, nebo zda cestující musí být krom toho v časech uvedených v čl. 3 odst. 2 nařízení přítomen na odletovém letišti. Skutečnost, že nařízení na tuto otázku neposkytuje jednoznačnou odpověď, může souviset s tím, že v době přijetí nařízení bylo online check-in ještě málo rozšířené.
- 20 Je nutno vyjasnit, zda má německý výraz „Abfertigung“ („odbavení“) stejný význam jako (online) check-in, nebo je jeho význam širší. Anglické znění například používá pojem „check-in“, což naznačuje, že „online check-in“ může být postačující.
- 21 V tomto případě by „dostavení se“ bylo nadbytečné, a úspěšný online check-in by vedl k použitelnosti nařízení (ES) č. 261/2004. Tento názor zastává rovněž odvolací soud, otázka však není judikaturou Soudního dvora dosud vyjasněna.

Ke druhé otázce:

- 22 Vyvstává otázka, zda má cestující nárok na náhradu škody rovněž v případě, že se o velkém zpoždění dozví již před letem a proto se letu již nezúčastní.
- 23 Podle vnitrostátní nauky existuje nárok na náhradu škody rovněž v případě, kdy cestující již ví o velkém zpoždění letu a nezúčastní se jej, například protože let by pak již nemohl posloužit účelu cesty. Omezení pro cestujícího je v takovémto případě srovnatelné s omezením při zrušení letu. Odvolací soud nepovažuje tento názor za neopodstatněný. Je pravda, že není možné, aby účast cestujícího na letu nikdy nebyla podmínkou pro uznání nároku na náhradu škody (například, není-li zpoždění zjevné již předem). Na druhé straně ale rovněž není možné, aby se cestující musel letu, u nějž je zjevné, že cílového místa určení dosáhne nejméně s tříhodinovým zpožděním, účastnit jen proto, aby měl nárok na náhradu škody.

Obtíže v tomto případě spočívají nejen ve zpožděném příletu do cílového místa určení.

- 24 Záměr včasného dosažení určité události v cílovém místě určení ovšem nemůže být relevantní. Je-li tato událost zmeškána již při zpoždění kratším než tři hodiny, nezakládá to nárok na náhradu škody. Pro existenci nároku na náhradu škody proto není relevantní, jakou individuální škodu cestující zrušením nebo velkým zpožděním ve skutečnosti utrpěl.

Ke třetí otázce:

- 25 Rozpozná-li cestující více než tříhodinové zpoždění již před odletem a nenastoupí-li na let, bylo by možné, jsou-li obtíže pro cestujícího spatřovány pouze ve zpožděném příletu do cílového místa určení, odepřít nárok na náhradu škody, pokud cestující dosáhne cílového místa určení jiným způsobem se zpožděním kratším než tři hodiny.
- 26 Přitom je však nutno přihlídnout k tomu, že v případě zrušení není nárok na náhradu škody ovlivněn skutečností, že cestující dosáhl svého cílového místa určení jiným způsobem, který si zajistil sám.

Ke čtvrté otázce:

- 27 Bylo by možné argumentovat, že změna rezervace zakládá použitelnost nařízení (ES) č. 261/2004, a proto již pro původně rezervovaný let neexistuje žádná z alternativních podmínek čl. 3 odst. 2 nařízení, a to proto již není na původně rezervovaný let použitelné. Za zpoždění původně rezervovaného letu by pak neexistoval nárok na náhradu škody. To se však nezdá být správné, protože cestující má také v případě zrušeného letu, u něž se nemůže dostavit k odbavení, v případě náhradní přepravy mimo časové meze stanovené čl. 5 odst. 1 písm. c) bodem ii) a iii) nařízení nárok na náhradu škody.
- 28 To ukazuje, že pro nárok na náhradu škody z důvodu původně rezervovaného letu není rozhodující, že cestující po změně rezervace již nemá potvrzenou rezervaci pro původně rezervovaný let.